

RAKVERE VTÜ 100

13. augustil k. a. täitub Rakvere Tuletõrjehingul 100 aastat ajast, mil Rakveres tehti algust organiseeritud tuletõrjetööga. Eeskujule selleks saadi juba varem Tallinnas, Tartus, Riias, Pärnus jm. loodud tuletõrjehingute tegevusest. Et saa õelda, et varem üldse tulekahjude vastu poleks võideldud. On andmeid, et juba XVII sajandil rakendati määrusi tulekahjudest hoidumiseks.

Selge oli üks: aastate jooksul oli Rakvere linn laienenud. Eesti esimese, Peterburi—Tallinna raudteeliini valmimisega 1870. aastal sai Rakverest transpordi- ja kaubanduskeskus. Elavnes ehitustegevus. Raudtee lähedale linna maa-alale ehitati kaubaladusid, kauplusi, väiketööstusettevõtteid ja üürimaju. Paari aastakümne jooksul kasvas linna elanike arv rohkem kui kahekordseks.

1877. aastal asus kohaliku kreiškooli õpetajana tööle Heindrich Jahmentz. Tema tegevusest koolimeistrina on säilinud vähe andmeid, sest see kestis lühikest aega. Seda tähelepanuväärne oli tema koolivälise ühiskondlik töö. Tema see oligi, kelle algatusel kutsuti Rakveres 1877. aasta 13. augustil tolaeagse linnavalitsuse ruumidesse kokku umbes poolsada linnakodanikku, kellele ta esines selgitava sõnavõtuga. Otsustati asutada Rakveres vabatahtlik tuletõrje. Samal koosolekul valiti ka vast asutatud ühingule (seltsile) esimene juhatus, kelle esimeheks sai tolaeagne linnapea Paul Trellin. Koguti raha ja paari nädala pärast oli Rakvere Vabatahtlik Tuletõrje juba igati organiseeritud ning alustas tööd umbes 100 tegevliikme ja kahe käsipritsiiga. Seitsi juurde moodustati ronijate, veemuretsete, korrapidajate ning I ja II pritsijaoskond.

Tuleristsed sai värskest organiseeritud vabatahtlik tuletõrje 1877. aasta 24. oktoobril väljaspool Rakvere linna puhkenud tuleõnnetusel. Esimesed kustutuskogemused täienesid juba Rakvere linnas. 20. mail 1878. a. põles siin elumaja. Edasine töö nõudis vahendite tuletõrjehingule soetamiseks. Korjandused, loteriid ja pidude korraldamine tõid nii palju sisse, et aastail 1880—1893 muretseti veel kaks käsipritsi ning moodustati juurde III, IV ja V pritsijaoskond. 1893. aastal ehitati Pikale tänavale (Pikk 51) esimene tornvoolikute kufvatamiseks ja ruimisharjutuste tegemiseks.

Esimese veerandsajandiga oli Rakvere Vabatahtlik Tuletõrjehing kujunenud 128-meheliseks väljaõpetatud võitlusjõuks. Selle koosseisus oli ronijate korpus (22 meest), veemuretsete korpus (18 meest), korrapidajate korpus (25 meest), pritsikorpus, mis koosnes 5 jaoskonnast kokku 60 mehega, ja kolmemeheline juhtkond.

Teine veerandsada algas ehitustegevusega. 1904. aastal ehitati praeguse Tallinna tn. 5 õuele kivist tuletõrjekuur. Sinna paigutati järgmisel, 1905. aastal ostetud esimene auto-

prits (pildil), mis maksis 3401 rubla ja 89 kopikat. 1906. aastal osteti esimene, Saksamaal MAGIRUSE vabrikus valmistatud mehaaniline redel, mis oli ligi 15 meetrit pikk. Seda kasutas Rakvere tuletõrje kuni 1958. aastani. 1909. aastal kingiti ühingule kaks rünnakukonksredelit (redeli leiutamise ajaks on märgitud aasta 1750). Seda tüüpi redelid on tänapäevalgi tuletõrjevastustuses asendamatud.

1912. aastal ühingu 35. aastapäeval püstitati linnakalmistul tuletõrjute matmispaigas mustast graniidist mälestussammas. Sellest peale on kõigi juubelite puhul viidud sinna pärgi ja lilli, et mälestada neid, kelle omakasupüüdmatu abistamise õilis üritus elab tänaseni.

Et ühingu tehnilised jõud olid juba suurenenud, jagati linn operatiivsema tegutsemise huvides neljaks jaoskonnaks. 1913. aastal valmis Karja tänaval kivist pritsikuur, kuhu paigutati üks jaoskonnadest. Aastate jooksul kogutud rahadega osteti 1922. aasta lõpul Rakvere tuletõrjele esimene autopritsi «MAGIRUS». 1924. aastal ehitati transpordimasinast oma jõududega tuletõrje paakautopritsi, mille paak «LIBERTY» mahutas 4000 liitrit vett.

Et ühingu jaoskondadel olid juba omad pritsikuurid, tekkis vajadus oma seltsimaja järele. 1929. aasta kevadel alustatigi selle maja ehitamist ja sama aasta sügiseks sai maja valmis.

Rakvere tuletõrjehing moodustamise eeskujul pandi praeguse rajooni piires alus mitmele tuletõrjeseltsile, kes töötasid lahus kuni Eesti Tuletõrjekorpuse loomiseni 1937. aastal. Tuletõrjeselts asutati Sõmerul (1886), Haljalas (1892), Tapal (1900), Kütis (1903), Paasveres (1903), Aasperes (1905), Sallas (1911), Roelas (1911), Assamalla (Porkuni) (1911), Vajangul (1913), Rägaveres (1913), Saksis (1913), Kunda linnas (1914), Kunda vallas (1914), Rakkes (1922), Rakvere vallas (1922), Vohnjas (1923), Undias (1924), Veneveres (1925), Nõmmkülas (1926), Varangul (1927), Vi-

hulas (1927), Padal (1937) ja Palmises (1937).

Tuletõrjekorpus jagunes 14 tuletõrjebrigaadiks, need omakorda divisjonideks. Et Virumaa brigaadi piirkonnad kattusid enam-vähem rajooni piiridega, oli rajoonis kolm divisjoni: Kunda, Rakvere ja Väike-Maarja.

Liikmeskond suurenes järjest ning 1940. aastaks oli Rakvere VTÜ-s ja rajooni teistes piirkondades asutatud tuletõrjeseltsides kokku 6592 liiget. Nende kasutuses olnud tehnikast tuleks nimetada 171 käsipritsi, 12 mootorpritsi, 29 veeveovankriti, 1 paakautopritsi, 3 autopritsi, 126 hüdropulti.

Suure Isamaasõja aastatel said tuletõrjehingud Rakvere linnas ja rajoonis üsna tugevasi kannatada, seda nii tehnilise varustuse, majanduse kui ka isikulise koosseisu poolest. Ajavahemik aastatest 1948—1957 oli oma tõusude ja mõõnadega tuletõrjetöös väga kirju. Liikmete arv oli väike, enamikul ajast puudus õige juhtimine.

1957. aastal korraldati koherber. Pandi alus ühtsele tuletõrjeorganisatsioonile meie vabariigis. Kutsuti kokku Rakvere Vabatahtliku Tuletõrjehinguga I konverents. Selle eel moodustati salgad rajooni asutustes ja majandites ning valiti delegaadid konverentsile. I konverentsi alguseks oli ühingu kokku 39

salka 1264 liikmega. 14 kolhoosi salgast oli ühtekokku 443 liiget, 17 asutuses 597 liiget, ühes sovhoosis 22 liiget ja ühingu seitsmes põhisalga 102 liiget.

1959. aastal seisis kirjas juba 52 tuletõrjesalka, kus oli liikmeid 1744. Vähe oli veel rajoo-

ni kooldes vabatahtliku tuletõrje noortesalku. Algas tuletõrjekomandode moodustamine. 1959. aastal oli komandode käsutuses viis ajakohast tuletõrjeautot. Pärast konverentsi pandi alus ka ühingu abiettevõtetele. Rakendati tööle korstnapühkijad, keemiliste vahetustite laadijad, töötas tuletõrjehingule remonditöökoja.

1963. aastaks kasvas ühingu salkade arv 117-ni, liikmeid oli 4376. Pandi alus ka noortesalkadele kooldes. Ühingu komandode käsutuses oli 10 paakautopritsi ja salkades 95 mootorpritsi. Rajoonis oli moodustatud kolm A-grupi ja kuus B-grupi tuletõrjekomandot. Kõigis komandodes olid koosseisulised autojuhid. Laiendati abikäitiste töömahtu. Alustati piksekaitsete ehitamist ning pandi alus pottsepatöödele.

Kümme aastat tagasi oli ühingu salkade arv 122 salka ja liikmeid 6009. Selleks ajaks oli tunduvalt täienenud tuletõrjevastustus. Salkade käsutuses oli 144 mootorpritsi, tuletõrjekomandodes aga kokku 24 ajakohast paakautopritsi. 1967. aastal täienes Rakvere tuletõrjeorganisatsioon siin loodud kutselise tuletõrjemalevaga. Sellega paranes tunduvalt tulekahjude puhul väljakutsete andmise operatiivsus, sest pidevalt töötas maleva juures dispetsipunkt.

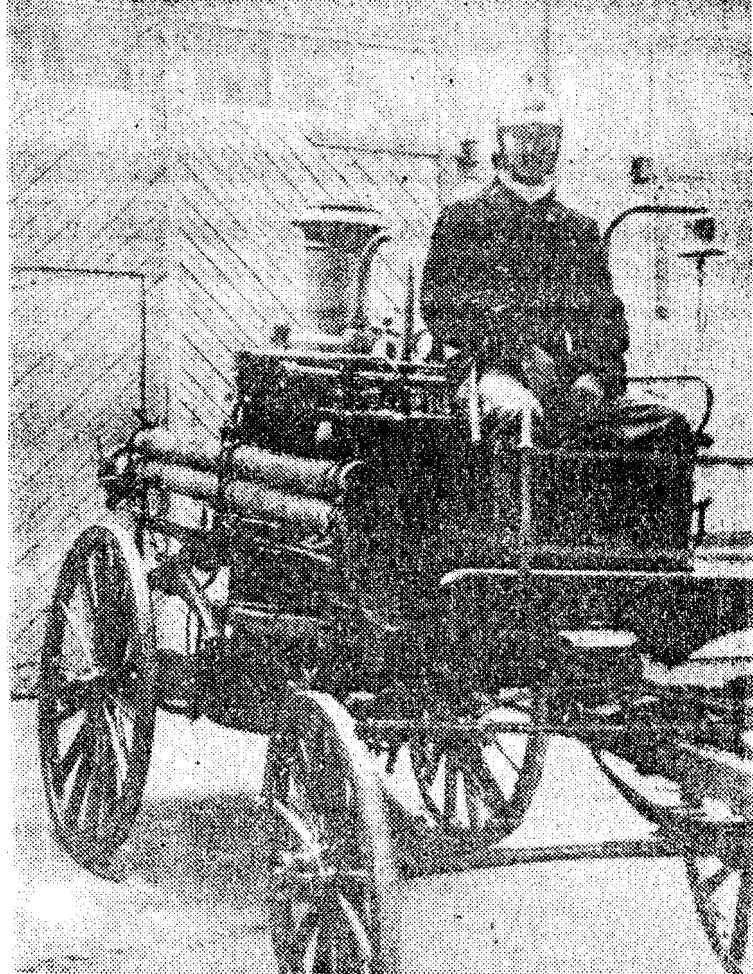
Nüüd, ühingu juubeli aastal tuleb rõhutada, et paranevad on töö salkades eeskätt profülaktika alal meile kinnistatud objektidel. Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrjehinguga kaasabil on enamik vananenud tuletõrjehingude komandodes välja vahetatud. Kasutusel on ajakohane varustus tuletõrje paakautopritside näol. Hoogustunud on tuletõrjealane väljaõpe. 1972. aastal, kui pühitseme ühingu 95. aastapäeva, valmis meie aias ajakohane õppeväljak koos õppetorniga.

Lembit PITSALU,
Rakvere VTÜ nõukogu
esimees

AUTASUSTAMISI

Aktiivse tegevuse eest tuleohutuse tagamisel ja seoses Rakvere Tuletõrjeühingu 100. aastapäevaga autasustavad EKP Rakvere Rajoonikomitee ja Rakvere Rajooni TSN Täitevkomitee oma ühise aukirjaga järgmisi ühingu kollektiive ja liikmeid:

- * RAKVERE TULETÕRJEÜHING
- * SIMUNA A-grupi TULETÕRJEKOMANDO
- * HULJA sovhoosi B-grupi TULETÕRJEKOMANDO
- * Hugo LUKS — Rakvere Tuletõrjeühingu auliige
- * Leonhard KUUSE — Rakvere Tuletõrjeühingu auliige
- * Magnus BAUMANN — Rakvere Tuletõrjeühingu auliige
- * Vambola METSANURK — Simuna A-grupi tuletõrjekomando valveautojuht
- * Uno BLOK — Rakke Lubjatehase B-grupi tuletõrjekomando ühiskondlik komandoülem
- * Aino SAARE — Rakvere Tuletõrjeühingu Kunda piirkonna komandoülem
- * Salme LAANEMAE — Rakvere Tuletõrjeühingu vanemraamatupidaja
- * Lembit PITSALU — Rakvere Tuletõrjeühingu nõukogu esimees
- * Edgar TALLIKAS — Rakvere Tuletõrjeühingu linnasalga esimees

- 1905. aastal ostetud esimene autoprits on valmis sõitma pritsimeeste rongkäigus kõrvuti nüüdisaegse tehnikaga.

Mart Eelmäe foto

VAATAMIST

JÄTKUB

KOLMEKS

PÄEVAKS

● Juubeliüritused algavad juba reede õhtul; kell 20 läheb tuletõrjeühingu hoone (Pikk tn. 51) juurest tõrvikrongkäik linnakalmistule tuletõrjajate matmispaika.

● Laupäeva hommikul kell 9 avatakse ühingu ruumides tuletõrjenäitus.

Kell 11 asub ühingu aiast teele pritsimeeste rongkäik, milles marsivad Rakvere TU liikmed, külalised meie rajoonist ja väljastpoolt. Tuletõrjumatel on kaasas nende töövahendid, nii nüüdisaegsed kui ka vanad. Peatus tehakse Suures Isamaasõjas langenute vennaskalmistul. Mälestussamba talamile asetatakse pärgi. Rongkäiku saab jälgida Gagarini puisteel, Turu platsil, Tallinna ja Pikal tänaval. Kell 13 avatakse Valli-

mäel aastapäevapidustused. Järgneb tuletõrjetehnika demonstratsioon ja puhkpillorkestrite kontsert.

Kell 15.30 algab juubelikoosolek kino «Ifo» saalis.

● Pühapäeval peetakse Rakvere TU õppeväljaku tuletõrje rakendusspordi võistlused, mis algavad kell 11. Osa võtavad Jõgeva, Paide ja Rakvere tuletõrjeühingute võistkonnad. Kaasa lööb ka Eesti NSV koondvõistkond.

Õhtupoolikuj, kell 17 algab Turu platsil tuletõrjekomandode manööver. Selgituseks olgu öeldud, et siis saab näha, kuidas käib üks õige tulekustutamine.